

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Detmold, Samuel

5565 [1804/1805]

כב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9634

וואר איין מאן פאן האהער שטאטור , דער זעכס פינגר אן יערד האנד , אונד זעכס צאהן אן יערס פוסע האטטע , צו זאמן פיר אונד צוואנציג , אונד עכני פאלס דעם ריון גשלעכטע געכאהרן וואורדע . (כא) ריוער לעסטערטע ישראל . אונד יהונתן זאהן שמעה דעם ברודער'ס רוד'ס ערשלוג איהן .

(ככ) ריוע פירע וואורדן דעם ריוען געשלעכטע צו גר געכאהרן , אונד פילען דוד אונד זיינען קריגערן אין דיא הענדע .

כב (א) פאלגנדס גריכט זאנג דוד דעם עוויגען צו עהרן , אלס ער איהן פאן אללען זיינען פיינדן אונד בוזאנדערס פאן דער האנד שאול'ס עררעטעטע .

(ב) זא

באור

מדון כמו מדה . וכן דעת רש"י ורד"ק , והכח תמור' הדגש וכן נאמר בדה"י איש מדה , כלומר שיש לו מדה מיוחדת גדולה משאר אדם .

כב הרגום השירה הזאת הנקתי כאשר ינחה מתחת יד הרמב"מן ז"ל , סוף מהשינויים הקטנים , במקומות אשר לא יזוה גם לשון הכתוב פה עם הנאמר בתהלים . ובביאורי לקטתי את הצורך להכנת הכתובים מבעל זמירות ישראל , ואת הזיתר השארתי לדרוש בה כל כפש , אשר תכסוף לדעת גם את יופי השיר וכיעם מליכתה .

(א) וירבר , ענינו וישר . ביום , טעמו זמן , כלומר אשר הניל וגו' . ומכף שאול , והלא בכלל ה' , אלא לפי שהי' אויבורודפו מכלם , כיוצא בו וראו את הארץ ואת

בגתויהי איש מדיון ואצבעות ידיו ואצבעות רגליו שש ושש עשרים וארבע מספר וגם הוא ילד להרפה : (כא) ויחרף את ישראל ויבהו יהונתן בן שמעי אחי דוד : (ככ) את

ארבעת אלה ילדו להרפה בגת ויפלו ביד דוד וביד עבדיו :

כב (א) וידבר דוד ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אתו מכף כל איביו ומכף שאול :

(ב) ויאמר רש"י

גבר דמשחן שחין עיקר התיבה חלא מ"ס וד'לת כמו משחון ש"ן וח'לף ומסמון ה"א וו"ס ובדברי הימים כתיב איש מדה כלומר גבוה מאד שאומדן כמו מדתו : שש ושש וגו' . פי' רבותינו בצבורות שהצורך לומר עשרים וארבע שלא תאמר ארבעות שתי ידיו אינן חלא שש וארבעות רגליו אינן חלא שש לכך נאמר עשרים וארבע ואם כתב עשרים וארבע ולא אמר שש ושש הייתי אומר שבעה באחת וחמשה באחת ומהו מספר שכולן היו נספרות בסדר הארבעות בגב היד .

כב (א) ציוס הציל ה' אותו . לעת זקמתו לאחר שעברו עליו כל צרותיו וניצל מכולם : ומכף שאול . והלא שאול בכלל הים חלא שהיה אויבו ורודפו מכולם כיוצא בו תשעה עשר איש ועשאל כיוצא בו ולכו וראו את הארץ ואת יריחו וכיוצ' בו והמלך שלמ' אהב נשים נכריו' ואת בת פרעה

שמואל ב כב

הרגום אשכנזי ע

- (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה סַלְעִי וּמִצַּדְתִּי וּמִפְּלִטִי לִי :
 - (ג) אֱלֹהֵי צוּרֵי אַחֶסֶה-בּוֹ מִגְּנֵי וּקְרָן יִשְׁעֵי מִשְׁגַּבֵּי וּמְנוּסֵי כִישְׁעֵי מִחַמָּם הַיְשִׁיעֵנִי :
 - (ד) מִהַלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאִבֵי אֹיֲשָׁע :
 - (ה) כִּי אֶפְפְּנִי מִשְׁבְּרֵי-מוֹת בְּהַלֵּי רִשְׁי
- זא זאנג ער : עוויגער ! מיין שוועלעס ! מינע פעסטע ! מיין עררעטער !
- גאטט ! מיין הארט אויף דען איד טרויע ! מיין שילד ! מינס היילסהארדן ! מינע בורג ! מינע צופלעכט ! מיין העלפער , דער פאר גוואלטהאטיגקייט מיך שיצט !
- גלאבט , ריף איד , זייאגאט , אונד וואר פאם פיינד ערלעזט .
- שאן א) אומפינגן מיך דעס טאדס וועלן ; די שטרעמע דער

באור

זאת ירימו (רש"י) . (ב) סלעי , ד"מ כאדם שעווד במקום גבוה ולא יפחד מהשפל מוטו (הראב"ע) . ומצודתי , מלשון מבצר . (ג) וקרן ישעי , דרך המקרא לכנות החוק בקרן כמו וקרני ראס קרכיו (רד"ק) . (ה) אפפוני , תקפוני . משברי , שם כרדף לגלי היס כ"ש משבריך וגליך עלי עברו (תלים מ"ב ח') . וענין משברי מות ע"ד משל כאו יס למות גלים , והס באו עליו מכל כד נהלי בליעל , הגרה הפתאומית והסוקה דומה לשטף מים רבים שבמעט אי אפשר לנוס מכיו . ומלת בליעל מורכב מן בלי יעל , והוא כמו

פרעה : (ב) סלעי ומוצדתי * לשון חזק הם סלע מושמעו מוצדתי יערום שקורין פלישתיין זלע"ז (שם ו' ב') ועל שם גם שנעשה לו בסלע המחלוקת והמוצהר בחורשה : ומפלטו לי * מפלטו עם צבא ישראל במלחמו ופעמי' שהוא מפלטו לי כשאני לבדי כגון מן יסזי בטוב : (ג) צורי * לשון סלע שהסלע מחסה לעוברי דרך מן המטר והרוחות הצריח"ז משלע"ז , Abriement . (בעשינוג , וכן יוחל ה' ח') : ומנוסי * שהייתי נס אליו לעזרה : אחסה * לשון כיסוי שהייתי ונתכסה לעזרה * סומכני : (ד) מהלל אקרא ה' * כתרנומו בקראי לו אהודנו לפי כי מחויבי אני בוטה שאושע ויתכן לפתור אקר' ואושע לשון הווס : (ה) אפפוני * הקיפוני : משברי מות * כתרנומו כאימת' דיתבא על מתברא כן שם מושב האבני שהאשה

באור התרגום מכלל זופי

כב (ב) סלעי ומצודתי , שהייתי אנשג בו מאובי : ומפלטו , קל הלמד , לי , הוא לחוס' ביאור : (ג) אהי צורי , אחר שאלהי סמוך יהי' צורי שם לא חאר , ואפשר כי צורי לעולם שם : וקרן ישעי , דרך משל ר"ל חוקף : משגבי , ענין הרוממות : (ה) משברי מות , ע"ד ההשאלה .

א) אומפינגן , אינט זאפין זויא אואפאסטן איד .

הרגום אישכנוי

שמואל ב כב

דער אונטרוועלט שרעקטן מיך
שאן ;

נחלי בליעל יבעתני :

חבלי שאול סבני קדמני (ו)

מקשי מות :

בצר לי אקרא יהוה (ז)

ואל אלהי אקרא וישמע

מהיכלו קולי וישועתי

באזניו :

ותגעש והרעש הארץ (ח)

מזכרות השמים ירגזו

ותגעשו כי חרה לו :

עלה עשן באפו ויהש

מפיו

(1) דער העללן באנדע אומשטריקף

טן מיך ; איך ווארד פאן שלינגן

דעם טאדס ערגריפן .

(2) אבר אין דער אנגסט רוף איך

צום העררן , שרייא הינויף צו

מיינס גאטטע , ער הערט מיין

פלעהן אויס זיינס טעמפעל ,

מיין גבעט דרינגט איהם צו

אדורען .

(ח) דיא ערדע בעכטע , ווארד ער

שיטטערט , עם וואנקטן דעם

הימעלס פפילר , זיא ערבעטן ,

דא ער צארגניג ווארד .

(ט) דאמפף שטיג אויף , אלס ער

ערגריסטע , אויס זיינס מונדע

צעהרנד

באור

רשי

כנוי אל האזיל אשר כל הורד שמה לא יעלה
עוד ואמר המסורר שהי' כ"כ קרוב אל האזיל
שכנה נראו לו כחלות מימי האדירים ופחד שלא
יעברו עליו . (ו) קדמני מוקשי מות ,
ד"מ כאו המות טיין לו חת מקשו במקום שידע
שיבא עם באופן שאלחו צם . (ז) באזניו ,
תבא באזניו . (ח) מעתה יזייר המסורר
במשלים חרון אף ה' וירידתו למשפט . וחגעש
וחרעש , ענינס תכודה ותכועה . מנסדות
השמים , זנתהילים ומוסדי הרים , והענין
אחד , כי מוסדות השמים הכוונה על ההרים
הגבוהים , אשר ראשם מגיע השמימה , וכראה
כאלו השמים נשענים עליהם . (ט) עשן
באפו

שהאשה יולדת שם : נחלי . גייסות
שוטפות כנחל : (ו) חבלי . כחרגומו
משריין כמו חבל נביאים : קדמוני .
באו לפני : (ז) צנר לי אקרא ה'
וישמע וגומר . כן דרך לשון הווס
מדבר לשון ענר ולשון עתיד צפעס
אחת : (ח) ויתגעש ותרעש . לא
על ניסים שאירעוהו נאמר חלח על
ניסים שנעשו לישראל ורחש המקרא
מחוזר על סופו : כי חרה לו . כי
משמש כאן לשון כאשר וכן פתרונו
וכשחרה לו מפני מכעיסיו נתגעשה
ונחרעשה הארץ ומוסדות השמי' רגזו ורעשו : (ט) על' עשן באפו . כן דרך הכועס
יוצא עשן מנחיריו וכן על' עשן באפו וחסו כל לשון חרון אף שהאף נוחר ומעל' הצל:
ואש מפיו תאכל .

באור התרגום

מכלל יופי

(ג) לאדערט , ואדערן הייטע זאפיו
זייל העל אויפברענן .

ההשאלה : (יט) עלה עשן באפו , לפי
שואף והחרון הוא החמימו' כנוהו באש :
(יב) חשרת

שמואל ב כב

תרגום אשכנזי עא

צעהרנד פֿייער , גלומפלֿאם
 (ב) לאָדערט דאָפֿאַן .
 ער נייגטע דען הימל , פֿוֹרר
 הערנידר , אונטר זיינען פֿיסען
 דיסטערס גוועלק .
 (יא) ער פֿעהרט אויף כרוב'ס ריפֿן ,
 שוועבט דאָהער , ערשיינט אויף
 פֿליגלן דעס ווינדס .
 (יב) מאַכט פֿינסטערנים צום געֿ
 צעלט אַיִם זיך הער , צוואַמן
 גצאָגענע פֿלוֹטן , וואַלק אויף
 וואַלקן .
 (יג) אויס ליכטגלאַנץ גענון איבער
 ענטברענט פֿלאַמענדר בליץ .
 (יד) דער עוויגע דאָנערט פֿאַם הימֿ
 מעל העראב , דער רעכטֿ
 טע לעסט זיינע שטימע
 הערן .
 (טו) ווידפֿט

מִפֿיו תֵּאכַל גַּחְלִים בְּעֵרוֹ
 מִמֶּנּוּ :
 (י) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וַעֲרִפְלֵה
 תַּחַת רַגְלָיו :
 (יא) וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיֵּעַף
 וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי רוּחַ :
 (יב) וַיֵּשֶׁת הַשֶּׁךְ סְבִיבֹתָיו
 סְבֹת חֲשֵׁרֵת־מַיִם עֵבִי
 שְׁחָקִים :
 (יג) מִנְגִּה נִגְדוּ בְּעֵרוֹ גַּחְלֵי־
 אֵשׁ :
 (יד) יִרְעַם מִן־שָׁמַיִם יִרְוֶה
 וַעֲלִיזוּתָיו קוֹלוֹ :
 (טו) וישלח

באור

רש"י

באפו , כן דרך הכועס ייאל עשן מנחיריו
 (רש"י) . (יא) וירכב , ד"מ והטעם
 רדת הנזירות במהירות בלי התמהמה ועכוב
 (ראב"ע) . (יב) חשרת , מלשון וחשוקיהס
 וחשוריהס (מ"א ז' ל"ג) , וטעמו קשור
 העבים זו בור . וענין זה ג"כ משל לחרונו
 וועמו . (יג) מנגה גו' , עתה ידבר
 המשורר מנקמת ה' על הרשעים , וימשילה
 אל המראה הגדול והנורא במרחקות התולדות
 שהוא הרעם . גחלי אש , כתיב לא די
 גפרית ומלח העולי' מן הארץ ע"י קוס השמש ,
 וכשיתרבו באויר ויפגעוזה בזה יתלכבו וישמיעו
 את הקול הזק והנורא המכונה בל"א נשם
 דאכנר

מנחלת דבר פיו תאכל אש ברשעים :
 (י) ויט שמים . להגקס מאויביו
 מונזרים ומפרעה : (יב) וישת חשך
 סביבותיו . לסוכה כענין שגח' ויהי
 העין והחשך מפסיק בין מנזרים לישראל :
 חשרת מים עבי שחקים . מאין היה
 החשך עבי שחקים היו שהן חושרין
 מים על הארץ . חשרת לשון כברה
 הוא שהוא נופל על הארץ דק דק וכן
 הוא חומר באגדות הרבה חושרין
 אותו בכברה . ויש לומר חשרת לשון
 קשר שמתקשרין השמים בעבים על ידי

המים כמו וחשוריהס האומר באופני המכונה שהם זרועות העין חנושה המהדקין
 וקושרין עיגוליה יחד : (יג) מנגה נגדו . שלא תאמר בחשך הוא שרוי לא הכונה
 לפניו מן המחילה ומאותו נוגה אשר
 לפניו בערו גחלי אש שנסתלחו חלים על
 מנזרים . (טו) יגלו

(יב) חשרת מים , ענין קשור :
 (טו) אפיקי

(טו) ווירפט פפילע , שטרייעט (טו) וישלח חצים ויפיצם ברק ויהמם :
אומהער , של וידערט בליצע
הין ;

(טז) זיכטבאר ווארד דעם מעערס (טז) ויראו אפיקי ים יגלו
אורקוועל , אויפגדעקט דער
ערדן גרונד , דורך דעם עוויגען
דראהען , דורך דען אדעם זיינס
צארן הויכס .

(יז) מיר רייכט ער אויס דער הערדע (יז) ישלח ממרום יקחני
זיינע האנד , ערגרייפט אונד
צידוט מיך אויס ברויזענדען
פלוטן .

(יח) עררעטעט מיך פאן פיינדס גע- (יח) יצילני מאיבי עו משנאי
וואלט , פאן ווידערואכערן ,
מיר צו מעכטיג ,

(יט) זיא איכרפילן מיך אין ג (יט) יקדמני ביום אירי וירי
פאלסשוואנגרן טאגן , אכר גאט
ווארד מיינע צופרדיכט .

(כ) דער פיהרט מיך אויס , אין וויי- (כ) ויצא למרחב אתי יחלצני
טען רוים , עררעטעט מיך . דען
ער האט לוכט אן מיר .
(כא) גאטט

רשי

באור

(טז) יגלו מוסדות תבל * שנבקע (טז) ויראו אפיקי ים יגלו
התהום כשנבקע ים סוף נבקעו כל
מיוות שנעולם : מנשמת * מכת
נשיבת רוח אפו : (יח) כי חמנו .
כאשר
צמי הים ויבקעס עד היסוד , ויראו אפיקי , וכן יגלו מוסדות תבל , והכל מנשמת רוח אפו .
(יז) מעתה יכיר במשלים הצלתו על ידי השם . ישלח ירו , כענין וישלחו האנשים את ידם
(בראש' י"ט) . ימשני , מלשון מן המים משיתיהו . ממים רבים , סיוס המשל עין הקודם
שאין חלקו בגורל הרשעי הכטבעים במשיכות תהום אשר נבקעו בנערת ה' כי יפשהו ה' מן המים
האה . (יח) עו , שעורו כי עו : ומלת כי הבא' אחריו מושכת ענמה ואחרת עמה . (יט) יקדמוני ,
טויבי היו ממהרין ומקדימין לבא עלי ביום אירי (רש"י) . (כ) למרחב , היפך הנרה .
(כא) נבר

מכלל יופי

באור התרגום

(ג) שוואנגר , הייסט היר איס (טז) אפיקי ים , המים הנגרים כחוק
פיגירליכן פרסטאנדע נאהע זיין : חין נקראים אפיקים ; (כו) נבר
טאגן , ווא מונגליק נאהע וואר :

שמואל ב כב

הרגום אשכנוי עב

- (כא) יגמלני יהוה בצדקתי
כבר ידי ישוב לי :
- (כב) כי שמרתי דרכי יהוה
ולא רשעתי מאלהי :
- (כג) כי כל משפטו לנגדי
וחקתי לא אסור ממנה :
- (כד) ויהוה תמים לו
ואשתמרה מעוני :
- (כה) וישב יהוה לי בצדקתי
כבר לי לנגד עיניו :
- (כו) עם חסיד התחסד עם
גבור תמים תתם :
- (כז) עם נבר התבר ועם עקש
תתפל :

(כח) ואת

רשי

(כח) דעם

באור

(כא) כבר ידי, על ענין וכקיון כפי עשיתי זאת (בראש' כ' ה'), עיין הבאור
(כו) עם חסיד התחסד, מישעושה חסד עם זה תעשה גם אתה חסד. גבור תמים, איש תמים כמו נבר חסד בעוה (משלי כ"ב ה') (בן מלך). (כז) נבר, תאר מפעלי הכפל וענינו נקיון כמו לעיל כבר ידי. החבר, משפטו תתברר, וכנסול את הכפל אלו היה אומר **התבר** היה דמה בת"ו להורות כי חסד מן התנה האות הכפל (רד"ק). תתפל, בא כן לזווג המלות עם תתבר ותתם, ועקרו תפתל ומשפטו תתפתל, כהפכה

מכלל יופי באור התרגום

(כז) נבר, האר מכני נפעל: תתפל, (ל) שור דמנקן פחו בעור מנטועגע חונד חרגע עקרו תתפל ומשפטו תתפתל: (ל) שור דמנקן פחו בעור מנטועגע חונד חרגע איסטוינד. (ה) אונפרזעהנליך, ניכט גנייגט מיהן לו פלזייטן.

(כח) דעם אונטרדריקטן שטערהסט דוא ביא , בליקעסט אויף שטאלצן אונד ערנידריגסט זיא .

(כט) דוא ביזט מיינע לייכטע , א עוויגער ! דער הערר מאכט פיינסטערניס מיר צום ליכטע .

(ל) מיט דיר דורכברעכ' איך קריגס- שאר , מיט מיינס גאטטע זעצ' איך איכר מויער .

(לא) ער — גאטט — זיין וועג איזט (ו) וואנדעללאזן , דעם דעררן פרהייסונגריין ; דורכלייטערט' אללען דיא איהם טרויען , איזט ער איין שילד .

(לב) דען ווער איזט , אויסר דעם העררן איין גאט ? ווער , אהנע אונורן גאט , איין הארט ?

(לג) דער גאט, דער זיגס מאכט מיר איזט ; דער מיר איינן וואנדעללאזן וועג באהנט ?

באור

(כח) ואת עם עני השיע ועיניך על רמים תשפיל :

(כט) בי אהה גירי יהוה יהוה יגיה השפי :

(ל) כי בכה ארון גדוד באלהי אדלג שור :

(לא) האל תמים דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החסים בו :

(לב) כי מי אל מפלעי יהוה ומי צור מפלעי אל הנו :

(לג) האל מעויו חיל ויתר תמים דרכו :

(לד) משוה רש

אנהפכה עה"פ כפ"א הפעל כמו אס ישוב ישיכני (הכ"ט) . וטעמו כתב הראב"ע כמו כפתולי אהים נפתלתי ע"ד תלח' עד שתנחמו . ועפ"י תרגומו הרב המתרגם . (כח) ועיניך וגו' , עיניך תתן על רמים עד שתשפילם , וכן בתלים , ועיניך דמות תשפיל , אע"פ שאין המלות שוות (רד"ק) . (כט) גירי וגו' , הכרה היא הקשכה והתשוע' ממנה היא האוכה והטנה . (ל) ארון , משרש רון , וטעמו אשכור נבא האויבים . (לא) תמים , בלא שכו עיין להלן פסוק ל"ג . צרופה , שאין בכל

ועקש ובספר תהילים כתוב תתפתל . ד"א ישלח ממרוס יקחני על ענמו חומר כשהיה נחפז ללכת מפני שאלו בסלע המחלוקת וסיה קרוב להתפשט ומלאך בא אל שאלו לחמר מהר ולכה כי פשטו פלשתים : (לא) אמרת ה' צרופה . צרור' מבטיח ועושה : (לג) ויתר תמים משפטיו סיג לא הכל צרור ונקי' (לג) מעויו חיל

באור התרגום

(ו) וואנדעללאזן , דער פֿרענדערונג ניכט אונטר ווארפֿן .

(ז) דורכלייטערט , דורך אונד דורך גאנץ צוויטר גאמכט , עם וויל היר פֿיגירליך זיא פֿיין זאגן , דאס אונטר גאטט פֿרהייס- סונגן ניכטט פֿאמטס מיזט ; זאנדערען אלס זאמער פֿערטפריכט חין ערפֿילונג געהט

מכלל יופי

(ל) שור , בשורק ענינו חומה : (לג) מעויו , נכתב בו"ע עם הדגש : (לד) משוה

(לד) מְשֹׁה רָגְלִי כְּאֵיל הַיַּעַר
בְּמַתִּי יַעֲמִידֵנִי :

(לה) מְלַמֵּד יָדִי לַמְּלַחְמָה
וְנַחַת קֶשֶׁת נְחוּשָׁה
זֶרְעֵתִי :

(לו) וַהֲחַן לִי מִגִּן יִשְׁעָךָ וְעֵלְתָּךְ
תִּרְבֵּנִי :
רש"י (לו) תרחיב

(לד) באלד מיינו פֹּס , דעם הירשע
גלייך בפליגעלט , באלד מיד
אויף מיינען דערקן זיכר
שטעללט .

(לה) ער איבט צום קאמפפֿע מיינע
האַנד , לעהרט מיינן אָרם דען
עהרנן באַגען זענקן .

(לו) צום שילד גאבסט דוא מיר דיין
הייל , ליסעסט דייך העראב , מיד
גראָם צומאַכען . (לו) זויי

באור

חיל , הנותן לי עוז לעשו' חיל . תמים דרכי ,
לכל פועל יש תכלית ודרך אשר ילך בה עד
הגיעו אל תכליתו , ודרך הזה תולה הנעת
תכליתו , יש דרך ישר לפני אים אשר ילך בה
בלי עכוב אל התכלית המכוון , ואז הדרך
תמים , כלומר שלם , שלא נפסק ע"י פגע
ומכשול . ויש שיעמוד שטן לנגדו ויפסיק לו את
הדרך ואז אין דרכו תמים . לכן כל פועל חכם
טרם יתחיל פעולתו יחקור וידרוש את דרכו
אשר ילך בה , למען הרים ממנו כל מכשול ,
אשר יכול להפסיק לו את הדרך . אבל קצרה
דעת אנוש מהביט מראש דבר עד סופו לדעת
את כל אשר ימלא אותו מעת החל פעולתו עד
כלותו , ואף אם יהיה הדרך אשר יבחר ישר
בעיניו , האם יבטו עיניו בשר ? היום ילך בטח

ומחר יגלה שטן עומד לנגדו , אשר לא שער בנפשו , ויכריסו לסור מדרכו , ולעבו' בדרך אחרת .
לכן אין דרך אדם תמים . לא כן עין ה' הכיפה אחרית כל דבר בראשית כל דרכיו תמימים וד' .
דוד בראותו כל מעשיו בידיו ומלכותו , נתן תודה לאלהי' אשר בעזרתו כל דרכיו תמימים וד' .
ומכשול . והעור הזה אפשר בנ' חופני' , אם שה' יתן חכמה בלבו להביט עד אחריו פעולה בתחילת'
ולראות כל מכשול אשר יוכלו לעמוד נגדו והו' בנ' כמותו יגע להרימם מדר בוטר' החלו לעשו' , וכענין
שאמר ותחסרהו מעט מאלהים ; או שה' הולך לפניו לכסותו הדרך והוא הולך לתומו . ובענין הזה
האחרון כאמ' כחן ויהר תמי' דרכי , מלת ויהר מענין מתיר אסורו , והו' היפך הנני שך את דרכך
(השע כ'ו) , כלומר ה' בעצמו מתיר לפניו דרכי ועושהו תמי , והו' איבנו עושה מאומ' כ"א הולך
אחריו לתומו . ואמ' דוד זאת בעטותו ליחס כל הנלחמים ה' לא שך חכמתו והסתדלותו . והאוסף את
מומריו אמר ויתן תמי' דרכי , כולל גם הענין הראשון שזכרתי לחלק כבוד למלכות , שעם עור ה'
היה הסתדלותו ודריזתו . (לה) ונחה , פֿעל משרש נחת לשון הוכרה כמו ותנחת עלי ידך
(תהלים ל"ג) . ואמר עד"מ שה' מלמד את
זרועותיו לדרך קשת נחושה . (לו) ורחן לי ,
למנן ישעך . וענתך , ענינו עני' כמו וענוהך
הכתוב בתהילים , וכמה הו"ו כמו :
ועולתה קפנה פיה (איוב ה' ע"ז) (רד"ק
ו"י)

תמים דרכי . מכל מכשול ומכל חטא
ומכל מסוכה עד כי היה שלם וכבד :
(לה) ונחת קשת נחושה זרועתי .
ונדרכה קשת נחושה על זרועי שיש צי
בה לדרכה קשתות היו תלויים לדוד
צביתו והיו מלכי האומות בחין ורואים
אותו וחומרין זה לזה אתה סבור שהוא
יכול לדורכן חין זה הלא ליורחנו ודוד
שומע וגוטלן ומכתתן לפניכם ודריכת
קשת לשון חית הוא וכן חניך נחתו צי :
(לו) וענתך תרבני . גדלת לי מדה
ענותותך

(לד) מְשֹׁה , משים כמו שויה ה' : (לה)
ונחה , מבנין נפעל שרשו חתח : (לו)
וענתך , בנוח הו"ו ענין ענוה החתני ,
בא בגוי המדבר לעצמו בנון Io I

הרגום אשכנזי

שמואל ב כב

(לז) ווייטערסט מיינע טריסטע אונטער מיר, דאס מיין גלענק ניכט קראפטלאז ווירד.

(לח) נון זעצ' איך מיינן פיינדן נאך, אונד ראטע זיא אויס, אונד לאס ניכט אב ביו איך זיא אויפגריבן.

(לט) זיך פֿרטילגע, הויע זיא נידר — זיא קאטמען ניכט אויף —, זיא שטירען דוין צו מיינען פֿיסן.

(מ) זא האסט דוא מיד צום קאמפפֿעגריסטעט; זא בייגסט דוא מיינע ווידרזאכר אונטער מיר;

(מא) זא ווענרעסט דוא מיר צו דעם פיינדס נאקן, אונד מיינע האסר, דאס איך זיא בענדיגע.

(מב) זיא ווענדן זיך, דא נימאנד הילפט צו גאטט עמפאר, דער הערט זיא ניכט.

(מג) נון צרשטאס' איך זיא וויה ער דען שטויב, צערטרעטע, (מ) צרמאלמע זיא, וויה נאסען קאהט.

באור

ור"י. כלו' מרת ענותך להגניח ממרומים על בשרי וד' היא תרבני כמו תגדלני. (לז) תרחיב, כשאדם מדבק רגליו זו לזו הוא נוח ליפול, וכן הוא אומר בלכתך לא יכר נעדיך (רש"י).

קרבלי, כרעי ותרגום אשר לו כרעים דליה קרבולין. וי"ת ולא אודעזאה רבנתי, והם הנרכים. (מא) תחה, חסר ט"ן שלא כמשפט, ושעורו נחתה לי עורף אייבי ומשכאי בטוסס למען אנחיתם. ואצמיתם, ענינו הכליון עד עולם. ישעו, כלומר אף אם ישעו אל ה' הקרוב לכל קודמיו עכ"ל לא יענה אותם. (מג) ארקעם, ארמסס והרבה יס

המתפלל וישע ה' גופל על ה' על מי שמתפללין לפניו: (מג) ארקעם. ארמסס

(לז) תרחיב צעדי תחתני ולא מעדו קרבלי.

(לח) ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב עד בלחם.

(לט) ואכלם ואמחצם ולא יקומון ויפלו תחת רגלי.

(מ) ותורני חיל למלחמה תכריע קמי תחתני.

(מא) ואיבי תהתלי ערף משנאי ואצמיתם.

(מב) ישעו ואין מושיע אלה יהיה ולא ענם.

(מג) ואשתקם כעפר ארץ כטיט חוצות אדקם ארקעם: (מד) ותפלמני (מד) דוא רש"י

ענותנותך: (לז) תרחיב צעדי. כשאדם מדבק רגליו זו לזו הוא נוח ליפול וכן הוא אומר בלכתך לא יכר נעדיך: קרבולי. עקיבי: (מב) ישעו ואין מושיע וגומר. הרי זה מקרא מסורס ישעו אל ה' ולא ענם ואין מושיע כמו ישעה האדם אל עושהו כמו יפול ומנחם חנרו עם וישע ה' אל הצל ופתר צו לשון עתירה ונפול הלשון על המעתי ועל הנעתר כמו ויעתר יחק לה' ויעתר לו ה' אף כאן ישעו ואין מושי' נפול על המתפלל וישע ה' גופל על ה' על מי שמתפללין לפניו: (מג) ארקעם. ארמסס

שמואל ב כב

(מד) וְהִתְפַּלְמְנִי מִרִיבֵי עַמִּי
הַשְּׂמֵרְנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עִם
לֹא יִדְעֵתִי יַעֲבֹדֵנִי :

(מה) בְּנֵי נָכָר יִתְכַחְשׁוּ לִי
לְשִׁמוּעַ אֶזְנִי יִשְׁמְעוּ
לִי :

(מו) בְּנֵי נָכָר יִבְרֹוּ וַיִּחַגְרוּ
מִמִּסְגְּרוֹתָם : (מז) הִי
רש"י

חרמסס וסרנה יש בספר יחזקאל
ורקע צרגלך ורקעך צרגל :
(מד) מריבי • מדואג וחחיתופל
ושחול והזיפי: תשמרני לראש גויס •
לפנתני לכך • ומדרס חגדה חמר דוד
רבונו של עולם הצילני מדינו של ישראל
שחס חטסו או חרדה חת ישראל
צעודתי חני נענש חלח לראש גויס
תשימני והס יעדוכני עליהס לח חענש :
(מה) יתכחשו לי • מחמת יראה
יחמרו לי כזכיס : לשמע חזן ישמעו לי •

חפי' שלא צפני יגורו מפני למשמע חזניהס לסורא משמעתי : (מז) צני ככר יבולו •
ילחו לשון עלה נבל פלישטיר ונט צלע"ז (פערוועלקן, כמו שמות י"ח י"ח תילים
ח'ג') : ויחגרו • ל' פסחים : מוסגרותם • מקושי יסורי מסגר שאני מוסרן צהס :

מכלל יופי

בנו"ו יו"ד שלא כמנהג : (לו) מערו, ענין
השמטה : (מג) אדקס, שרשודקק,
ופ"א הפועל בחיר' שלא יתערב, ויחחלף
עם עחודי הדגש מנחי הלמ"ד : (מה)
יתכחשו לי, מדרו"ל בהמה כחושה כלו'
שהיו נכנעי' לי, או מענין כפירה וכזב,
יאמרו שלא עשו על מה שעשו (כמו
שמצינו כחש לו) : ויחגרו, יתנועעו
מכבליה: ממסגרות, שם והו' בית הסה':
כג (א) הקס

חרגום אשכנזי עד

(מד) דוא שיצעסט מיד פֶּאָר מיינס
פֶּאָלקס ט) מייטערייא, ערש
העלטסט מיד צום הויפט ענטש
פֶּערנטר רייכע, מיר אונבעקאנט
מעס פֶּאָלקדיהנט מיר •

(מה) דער באַרבאַרן זעהנע שמייכעלן
מיר, זינד אויפס י) גריכט מיר
אונטרטהאן •

(מו) דיא זעהנע דעריא) באַרבאַרייא
פֶּרשמאַכטן, ציטרן אויס אוהרן
פֶּעסטן הערפֶּאָר •
(מז) עוויג

באור

יש בספרי יחזקאל, ורקע צרגלך, ורקעך
צרגל (רש"י) • (מד) מריבי עמי, של
ישראל אשר מדרו בו כענין חבשלוס ושנע בן
צכרי • תשמרני, שלא ילטובי קמי,
ותכפני להיות, גם ראש גויס חחרים אשר
לא אנכי ישרא המה, כמו אדוס וארס וכדומ' •
(מה) יתכחשו, מחמת יראה מראיס
חת ענמס כענדיס כאמכיס, חף שכלכס
ישכחו אותי • לשמוע און, חפי' שלא צפני
יגורו מפני למשמע חזניהס לסורא משמעתי •
(מז) יבלו, מלשון כנול תכול • ויחגרו,
ת"י ויועין • ממסגרותם, ממקומו' הבכורים
אשר

חפי' שלא צפני יגורו מפני למשמע חזניהס לסורא משמעתי : (מז) צני ככר יבולו •
ילחו לשון עלה נבל פלישטיר ונט צלע"ז (פערוועלקן, כמו שמות י"ח י"ח תילים
ח'ג') : ויחגרו • ל' פסחים : מוסגרותם • מקושי יסורי מסגר שאני מוסרן צהס :

(מז) חי

באור החרגום

ח) צרמאלמן, פעלויג לררייבן •
ט) מייטערייא, אונערלויבטע פֶּרש
בינדונג ווידר יעאמנד •
י) גריכט, זיט זינד גהארזאמט זאש
באזר זיט נור פֶּאָן איר הערן •
יא) באַרבאַרייא, דער באַבאריי
סע פעלקר י

2 10 יוד ב

הרגום אשכנזי

שמואל ב כב כג

(מז) עוויג לעכט דער הערר ! פרייז מיינס הארטע ! פֿעהרעררליכונג דעם גאָטטע מיינס היילס !
 (מח) דעם גאָטטע, דער מיר ראַכע גיכט , אונד צווינגט פֿעל־קר אונטר מיר ;
 (מט) דער מיך מיינן פֿיינדען ענט־רייסט , מיך פֿאַר עמפּערער זיג־לערט , פֿאַן יענס אונגרעכטען מאַננערעטטעט .

(מז) חַי־יְהוָה וּבְרוּךְ צוּרֵי יוֹרָם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי :
 (מח) הָאֵל הַנִּתָּן נְקָמַת לִי וּמָרִיד עַמִּים תַּחֲתָי :
 (מט) וּמִצִּיּוֹתַי מֵאִבִּי וּמִקְמֵי הָרֹמְמָנִי מֵאִישׁ חַמְּסִים תַּצִּילֵנִי :

(ג) דאַרום דאַנק איך דיר , עוויג גער ! אונטערדען היידן, אונד רידרע דיר מיין זאַיטען־שפּיל־דיר דער זיינס קעניגס רעטונגס־טהורם איזט, דער וואָהל טוהט זיינס גוזאַלכטן , דוד אונד זיינס זאַמען עוויגליך .

(ג) עַל־בֶּן־אוֹרֶךְ יְהוָה בְּגוֹיִם וְלִשְׁמָךְ אֹמֵר :
 (גא) מִגְדִּיל יִשׁוּעוֹת מִלְּפִי וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזָרְעוֹ עַד־עוֹלָם :

כג (א) פֿאַלגנדרס איזט דאַן שלום־גדיכט דוד'ס :
 זאַ שפּריכט דוד זאַהן ישי זאַ דער מאַן , דער האָך ערד־האַבן וואָרדן , דער גוזאַלכטע דעם גאָטטס יעקב'ס , דער בליכטע ריכטער דער גוענגע ישראל'ס .
 (ב) דער גייסט גאָטטעם רעדעט אין מיר , זיין וואָרט אַחט אויף מיינער צונגע ; (ג) ישראל'ס

כג (א) וְאֵלֶּה דְבָרֵי דָוִד הָאֲחֵרָנִים נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשִׁי וּנְאֻם הַגְּבֵרֵהֶקֶם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים זְמִירוֹתֵי־יִשְׂרָאֵל :
 (ב) רוּחַ יְהוָה דְּבַר־בִּי וּמְלָתִי עַל־לִשׁוֹנִי : (ג) אָמֵר

באור

רשי

אשר כסנו כתובס . (מח) ומוריד , לשן כניסה . (גא) מגדול , ר"ל שהיא תוקף יצועת מלכו שהיא דוד כמו המגדול שהיא תיקף העיר (רלכ"ג) .
כג (א) ואלה דברי דוד האחרונים , כלומר דברי שירת דוד , האחרונים לדברי השירה שלאמרה לעיל מזה , אשר דבר לה' על הטובה אשר עשה לי . וכן איתא במ"ק (ע"ז ע"ב) ואלה דברי דוד האחרונים מכלל דאיכא ראשונים , ראשונים מאי כינקו , וידבר דוד לה' וכו' . הוקם על , למעלת כסא המלוכה

(מז) חי . העושה לי האלה :
כג (א) הוקם על . הוקם למעלה : ואלה דברי דוד .
 נבואת דוד האחרונים ומי הם הראשונים דברי השירה האחרונים למעלה . אבל בכל שירות ותושבחות שאמר אין נקראין דברים ; ונעים זמירות ישראל . אין ישראל משוררים במקדש אלא שירותיו חמורותיו : (ב) דבר צי .
 הסרה